

Socialutskottets betänkande 2025/26:SoU21

Äldreomsorg

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om äldreomsorgens organisation och funktion, bemanning och kompetens samt rättigheter och trygghet för äldre.

I betänkandet finns tio reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

97 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet6

Utskottets överväganden7

 Äldreomsorgens organisation och funktion7

 Utskottets ställningstagande16

 Personal i äldreomsorgen18

 Utskottets ställningstagande25

 Rättigheter och trygghet för äldre27

 Utskottets ställningstagande33

 Motioner som bereds förenklat34

 Utskottets ställningstagande34

Reservationer35

 1. Äldreomsorgens organisation och funktion, punkt 1 (S)35

 2. Äldreomsorgens organisation och funktion, punkt 1 (V)36

 3. Äldreomsorgens organisation och funktion, punkt 1 (C)36

 4. Äldreomsorgens organisation och funktion, punkt 1 (MP)37

 5. Bemanning och kompetens, punkt 2 (S)38

 6. Bemanning och kompetens, punkt 2 (V)39

 7. Arbetsmiljö och villkor, punkt 3 (V)40

 8. En konvention om äldre människors mänskliga rättigheter, punkt 5 (S, V, C, MP)41

 9. Övriga frågor om rättigheter och trygghet för äldre, punkt 6 (V)41

 10. Övriga frågor om rättigheter och trygghet för äldre, punkt 6 (MP)42

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag44

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2644

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet55

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Äldreomsorgens organisation och funktion

1. Äldreomsorgens organisation och funktion

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 3, 7 och 8,
 2025/26:1207 av Ulrika Heindorff (M),
 2025/26:1587 av Malin Danielsson och Cecilia Rönn (båda L),
 2025/26:2072 av Kerstin Lundgren (C),
 2025/26:2092 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,
 2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27 och
 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 99 och 100.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

Personal i äldreomsorgen

2. Bemanning och kompetens

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 17, 19, 20 och 26,
 2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 5,
 2025/26:1860 av Hanna Westerén (S),
 2025/26:2292 av Linnéa Wickman m.fl. (S),
 2025/26:2300 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkandena 1–3,
 2025/26:2374 av Markus Wiechel (SD),
 2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 1,
 2025/26:3467 av Christian Carlsson (KD) och
 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 97 och 102.

Reservation 5 (S)

Reservation 6 (V)

3. Arbetsmiljö och villkor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 10, 11 och 14–16,
 2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 4 och
 2025/26:2355 av Sten Bergheden (M).

Reservation 7 (V)

4. Kontroller i belastningsregistret

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1299 av Camilla Rinaldo Miller och Dan Hovskär (båda KD) yrkande 1,

2025/26:1446 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2025/26:1467 av Magnus Jacobsson (KD),

2025/26:1656 av Ludvig Ceimertz (M),

2025/26:2215 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 2 och

2025/26:3470 av Christian Carlsson (KD) yrkande 1.

Rättigheter och trygghet för äldre

5. En konvention om äldre människors mänskliga rättigheter

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 1 och

2025/26:3504 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 8 (S, V, C, MP)

6. Övriga frågor om rättigheter och trygghet för äldre

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 5 och 21–23,

2025/26:305 av Eric Palmqvist (SD),

2025/26:1070 av Peder Björk m.fl. (S),

2025/26:1299 av Camilla Rinaldo Miller och Dan Hovskär (båda KD) yrkande 2,

2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 1,

2025/26:2219 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2474 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M),

2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 3,

2025/26:3312 av Jacob Risberg (MP),

2025/26:3470 av Christian Carlsson (KD) yrkande 2,

2025/26:3504 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 2,

2025/26:3544 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 11,

2025/26:3758 av Lina Nordquist (L) yrkandena 3 och 6 samt

2025/26:3792 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Reservation 9 (V)

Reservation 10 (MP)

Motioner som bereds förenklat

7. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 24 februari 2026

På socialutskottets vägnar

Christian Carlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christian Carlsson (KD), Fredrik Lundh Sammeli (S), Jessica Stegrud (SD), Noria Manouchi (M), Karin Sundin (S), Carita Boulwén (SD), Mikael Dahlgvist (S), Malin Höglund (M), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Thomas Ragnarsson (M), Christofer Bergenblock (C), Mona Olin (SD), Nils Seye Larsen (MP), Christian Lindefjärd (SD), Jakob Olofsgård (L) och Nadja Awad (V).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 97 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26. Motionsyrkandena handlar bl.a. om äldreomsorgens organisation och funktion, bemanning och kompetens samt rättigheter och trygghet för äldre. Av dessa behandlas 38 i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. Förslagen finns i bilaga 1. De motionsförslag som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Den 2 december 2025 informerades utskottet av äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje och företrädare från Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) med anledning av rapporteringen i media om brister i hemtjänst och äldreomsorg.

Utskottets överväganden

Äldreomsorgens organisation och funktion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om äldreomsorgens organisation och funktion.

Jämför reservation 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Motionerna

Äldreomsorgens organisation och funktion

I kommittémotion 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 99 föreslås ett tillkännagivande om att genomföra förslagen från Utredningen om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner. I yrkande 100 föreslås ett tillkännagivande om att tillgången till medicinsk kompetens på äldreboenden och inom hemtjänsten måste förstärkas med läkare och sjuksköterskor dygnet runt.

I kommittémotion 2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om en äldrepolitisk strategi. Motionärerna anser att den demografiska utvecklingen ställer krav på äldrepolitiken i stort, och äldreomsorgen i synnerhet. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med en plan för en hållbar finansiering av äldreomsorgen och den upprustning av äldreomsorgen som krävs för kommande år. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att äldreomsorg som drivs eller ägs av kriminella, direkt eller indirekt, omedelbart ska tas över i offentlig regi.

I kommittémotion 2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att utreda en ändring i socialtjänstlagen i syfte att ge vistelsekommunen full kostnadsersättning från boendekommunen vid tillfällig hemtjänst.

I motion 2025/26:1207 av Ulrika Heindorff (M) föreslås ett tillkännagivande om att inom ramen för den nationella strategin för kognitiva sjukdomar och de satsningar som föreslås i budgetpropositionen för 2026 se över möjligheten att analysera behovet av ytterligare insatser.

I motion 2025/26:2092 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att kommuner inte ska kunna införa enbart vegetariska matsedlar inom äldreomsorgen utan att det alltid ska finnas andra alternativ på matsedeln.

I motion 2025/26:2072 av Kerstin Lundgren (C) föreslås ett tillkännagivande om insatser för stärkt kvalitet i äldreomsorgen, inklusive en kampanj mot ålderism inom SJ och staten.

I motion 2025/26:1587 av Malin Danielsson och Cecilia Rönn (båda L) föreslås ett tillkännagivande om att höja ambitionsnivån i äldreomsorgen.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Enligt 5 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), förkortad SoL, ska verksamhet inom socialtjänsten vara av god kvalitet. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet.

Av 7 kap. 1 § följer att kommunen ska planera sina insatser för enskilda. Kommunen ska särskilt väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser.

I 8 kap. finns bestämmelser som särskilt beskriver kommunens ansvar och arbete för äldre personer. Bland annat anges att socialnämnden ska arbeta för att äldre personer får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden, och för att äldre personer får goda bostäder. Nämnden ska därutöver ge äldre som behöver det insatser i hemmet och tillgång till andra lättåtkomliga tjänster (2–3 §§). I 4 § finns bestämmelser om särskilda boendeformer för äldre personer. Vidare finns det i lagen regler om att kommunen bl.a. ska arbeta för att det ska finnas tillgång till personal med kunskaper i minoritetsspråk där detta behövs i omvårdnaden om äldre personer och att äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet ska beaktas (5–9 §§).

Av 29 kap. 5 § följer att när en enskild avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än bosättningskommunen, och till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver insatser för detta, är vistelsekommunen skyldig att på begäran bistå med den utredning som bosättningskommunen behöver för att kunna pröva den enskildes behov av insatser, och verkställa bosättningskommunens beslut. Om en bosättningskommun har begärt att vistelsekommunen ska verkställa ett beslut, ska bosättningskommunen enligt 6 § betala ersättning för verkställighetskostnaderna. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser.

Hälso- och sjukvårdslagen

Det framgår av 5 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, att hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär att vården särskilt ska

1. vara av god kvalitet med en god hygienisk standard
2. tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet

3. bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet
4. främja goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen
5. vara lätt tillgänglig.

I 2 § anges att där det bedrivs hälso- och sjukvårdsverksamhet ska det finnas den personal, de lokaler, de sjukvårdsprodukter och den övriga utrustning som behövs för att god vård ska kunna ges.

Offentlighets- och sekretesslagen

Den 1 december 2025 trädde nya sekretessbrytande bestämmelser i 10 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, i kraft.

I 10 kap. 15 a § första stycket OSL anges att sekretess enligt 21–40 kap. inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om det behövs för att

1. förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet,
2. utreda brott,
3. förebygga eller förhindra att en ekonomisk förmån, ett ekonomiskt stöd, en skatt eller en avgift beslutas, betalas ut eller tillgodoräknas felaktigt eller med ett för högt eller ett för lågt belopp,
4. upptäcka eller utreda sådant som avses i 3, eller
5. förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och överträdelse av regler, villkor i beslut eller avtal.

Enligt andra stycket får en uppgift inte lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

I tredje stycket listas vissa undantag från vad som anges i första stycket. Undantag görs bl.a. för hälso- och sjukvårdssekretess (25 kap. 1 § OSL) och uppgifter om en enskilds personliga förhållanden i anmälan i ärende om klagomål mot kommunal hälso- och sjukvård eller dess personal enligt 7 kap. patientsäkerhetslagen (26 kap. 6 § OSL).

Pågående arbete

Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård

Enligt den förteckning över propositioner som planeras att överlämnas till riksdagen från mitten av januari 2026 under återstoden av riksmötet 2025/26 planeras en proposition, baserad på betänkandet Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72), att överlämnas till riksdagen senast den 26 mars 2026.

Medicinsk bedömning oavsett tid på dygnet

Regeringen beslutade den 25 september 2025 om propositionen Nästa steg för en god och nära vård (prop. 2025/26:19). I propositionen föreslår regeringen att det i HSL ska förtydligas att kommunen vid behov ska erbjuda en medicinsk bedömning av sjuksköterska oavsett tid på dygnet till den som får kommunal hälso- och sjukvård i sådant boende eller sådan bostad som anges i 12 kap. 1 eller 2 §, samt att regionen vid behov ska erbjuda en medicinsk bedömning av läkare oavsett tid på dygnet till samma patientgrupper.

Förslagen om tillgång till medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård ska således omfatta dem som får kommunal hälso- och sjukvård i sådant boende eller sådan bostad som anges i 12 kap. 1 eller 2 § HSL. Det är fråga om personer som efter beslut av kommunen bor i en sådan boendeform eller bostad som avses i 12 kap. 1 § HSL. Det vill säga såväl särskilda boenden för äldre personer som boenden för personer med funktionsnedsättningar. Även personer som bor i bostad med särskild service enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, omfattas. Förslagen kommer även att omfatta dem som får kommunal hälso- och sjukvård i hemmet i ordinärt boende och i sådant särskilt boende som anges i 12 kap. 2 § HSL, s.k. biståndsbedömt trygghetsboende (prop. 2025/26:19, bet. 2025/26:SoU23). Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Förslag om fast omsorgskontakt i särskilt boende

Regeringen beslutade den 20 november 2025 om propositionen Stärkta insatser för äldre och för de som vårdar eller stöder närstående (prop. 2025/26:60). I propositionen lämnar regeringen bl.a. förslag om att en fast omsorgskontakt ska erbjudas den som bor i särskilt boende för äldre personer, om det inte är uppenbart obehövligt. Den fasta omsorgskontakten ska enligt förslaget tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning.

Regeringen konstaterar att en stor andel av de som bor i ett särskilt boende för äldre behöver både omsorgsinsatser och kommunal och regional hälso- och sjukvård. Många av de boende saknar förmåga att framföra information om sin egen behandling till personal. Detta ställer allt högre krav på fungerande samverkan mellan olika aktörer, och på att information och instruktioner för omsorg och hälso- och sjukvård är uppdaterade. För en fungerande samordning för den enskilde är det enligt regeringen viktigt med kontinuerliga kontakter mellan de olika aktörerna inom omsorgen och hälso- och sjukvården. Vidare är personkontinuitet en central faktor i en fungerande samverkan mellan olika delar av vård och omsorg. Med tanke på erfarenheterna från införandet av fast omsorgskontakt i hemtjänsten, bedömer regeringen att en fast omsorgskontakt kan spela en viktig roll även för den som beviljats bostad i ett särskilt boende för äldre. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Propositionen bereds av socialutskottet.

Utredningen om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner

I december 2020 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag (S 2020:16, dir. 2020:142). Utredaren skulle även överväga och lämna förslag på hur medicinsk kompetens kan stärkas i verksamheten och – om det behövs – inom den kommunala ledningen. Målet var att få till stånd långsiktiga förutsättningar för äldreomsorgen, tydliggöra äldreomsorgens uppdrag och innehåll samt säkerställa tillgången till god hälso- och sjukvård och medicinsk kompetens inom äldreomsorgen. I juni 2022 överlämnade utredningen sitt betänkande Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU 2022:41) till regeringen. Utredningen föreslog bl.a. en äldreomsorgslag som kompletterar socialtjänstlagen med särskilda bestämmelser om vård och omsorg för äldre. Utredaren lämnade även förslag på stärkt tillgång till medicinsk kompetens inom äldreomsorgen och på den kommunala ledningsnivån. Bland annat föreslog utredaren att regionen ska säkerställa att enskilda i anslutning till att de skrivs in i kommunens primärvård kan lista sig hos en vårdgivare som ansvarar för läkarinsatser till ett särskilt boende eller ordinärt boende.

När det gäller förslaget om en äldreomsorgslag har regeringen beslutat att äldreomsorgen även i fortsättningen kommer att regleras i socialtjänstlagen (se bl.a. svar på fr. 2025/26:280 där det tydliggörs var i den nya SoL som vissa bestämmelser i den föreslagna lagen nu regleras). Enligt uppgift från Regeringskansliet har den del av betänkandet som handlar om en äldreomsorgslag lagts till handlingarna.

Som framgår ovan beslutade regeringen den 25 september 2025 om propositionen Nästa steg för en god och nära vård (prop. 2025/26:19). I propositionen behandlas förslag från totalt fyra betänkanden varav flera förslag från SOU 2022:41 – däribland förslagen om stärkt medicinsk kompetens inom rehabilitering på vårdgivarnivå, medicinsk bedömning av sjuksköterska dygnet runt, medicinsk bedömning av läkare dygnet runt, fast vårdkontakt i kommunen och uppgifter för alla fasta läkarkontakter. I propositionen föreslår regeringen ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om uppgifter för sådan fast läkarkontakt som utses till en patient som får kommunal hälso- och sjukvård. Regeringen gör bedömningen att det i förordning bör regleras föreskrifter om uppgifter för fast läkarkontakt till den som får kommunal hälso- och sjukvård. Regeringen anför också att alla personer som får kommunal hälso- och sjukvård har behov av hälso- och sjukvårdsinsatser från båda huvudmännen, eftersom regionen ansvarar för läkarinsatser. Berörda professioner, inklusive patientens läkare, behöver samarbeta för att få till en sammanhängande helhet för personen. För att garantera att läkare är delaktiga i planeringen, samordningen och uppföljningen av patientens primärvård bör en fast läkarkontakt till den som får kommunal hälso- och sjukvård t.ex. ha i uppgift att delta i planering, samordning och uppföljning av patientens hälso- och sjukvård, och i upprättandet av den individuella planen enligt 16 kap. 4 §

HSL. Regeringen konstaterar att rapporter återkommande visar på problem med tillgång till läkare och kontinuitet i läkarkontakt för patienter med kommunal hälso- och sjukvård. Det är särskilt problematiskt eftersom det ofta rör sig om patienter med komplexa och långvariga problem och återkommande vårdkontakter. För att ytterst kunna erbjuda en jämlik hälso- och sjukvård finns det därför behov av att särskilt tydliggöra uppdraget i förhållande till denna grupp (prop. 2025/26:19 s. 55–58).

Fördjupad analys av äldreomsorgsbehoven – tre scenarier fram till 2033

SKR visar i rapporten *Fördjupad analys av äldreomsorgsbehoven – tre scenarier fram till 2033*, dels hur behovet av hemtjänst och särskilt boende för äldre har utvecklats under de senaste tio åren, dels hur behovet av hemtjänst och särskilt boende kommer att utvecklas de kommande tio åren, räknat från 2023, om andelen personer med äldreomsorg per åldersgrupp förblir densamma som i dag och att behoven av äldreomsorg därmed utökas i takt med att vi lever längre.

Rapporten visar också hur två andra antaganden om utvecklingen framåt påverkar behovet av äldreomsorg – antagandet att den ökande medellivslängden successivt skjuter fram behoven samt antagandet om att behoven hålls tillbaka ytterligare i samma takt som under de senaste åren. Beroende på vilket antagande som görs visar framskrivningarna att behoven av äldreomsorg ökar med 33, 24 eller 13 procent mellan 2023 och 2033. De stora skillnaderna mellan alternativen visar enligt SKR på vikten av att varje kommun noga överväger vilka antaganden som en behovsprognos ska baseras på, med hänsyn till lokala förutsättningar. SKR har även utvecklat ett webbaserat verktyg som visar hur framskrivningarna för den enskilda kommunen kan se ut. Verktyget finns på SKR:s webbsida.

Budgetpropositionen för 2026

Förutom de generella statsbidragen till kommuner och regioner som fördelas via utgiftsområde 25, anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning, aviseras i budgetpropositionen för 2026 medel på flera områden som berör äldreomsorgen (prop. 2025/26:1 utg.omr. 9 s. 177 f.). Bland annat konstaterar regeringen att socialtjänsten står inför utmaningen att möta behov av äldreomsorg hos ett ökat antal äldre personer, många med komplexa behov. Till exempel förväntas antalet personer med demenssjukdom öka. Detta medför bl.a. behov av ökad samverkan med hälso- och sjukvården för att säkerställa kontinuitet i hela vård- och omsorgskedjan, som en del av att åtgärda strukturella brister som bl.a. Coronakommissionen pekade på.

Vidare föreslår regeringen att Äldreomsorgslyftet förlängs till 2027 och utvidgas så att personal i LSS-verksamhet får en motsvarande möjlighet till kompetensutveckling på arbetstid. Regeringen avser även att utvidga Äldreomsorgslyftet så att det blir möjligt att använda medel för bl.a. arbete med

språkutvecklande arbetsplatser. Regeringen föreslår att kompetenssatsningen uppgår till 1,8 miljarder kronor per år för 2026 och 2027.

Därutöver aviserar regeringen fortsatt stöd till kunskapsutvecklingen inom området demenssjukdomar. Regeringen avser att fortsätta stödja de två kvalitetsregister som finns inom demensområdet, samt fortsätta avsätta medel för ett nationellt kompetenscentrum på demensområdet, för att på så sätt öka kommunernas förutsättningar att stärka vården och omsorgen för personer som har demenssjukdom. Regeringen avser även att fortsätta stödja The Swedish National Study on Aging and Care (SNAC), en longitudinell datainsamling som gäller äldres hälsa och användning av vård och omsorg som ger tillgång till data för forskning om t.ex. äldres hälsa och behov över tid.

I december 2025 ställde sig socialutskottet bakom regeringens förslag till anslag för 2026 (bet. 2025/26:SoU1). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2025/26:114).

Statsbidrag för att säkerställa en god omsorg och hälso- och sjukvård för äldre

Sektorsbidraget till äldreomsorgen uppgick till drygt 4 miljarder kronor 2025. I regleringsbrevet för budgetåret 2026 för anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet, framgår att 4 000 000 000 kronor får användas av Socialstyrelsen under 2026 i enlighet med förordningen (2023:609) om statsbidrag till kommuner för att säkerställa en god omsorg och hälso- och sjukvård för äldre personer. Av dessa medel ska 3 998 500 000 kronor fördelas i statsbidrag till kommunerna. Socialstyrelsen får använda 1 500 000 kronor för eget arbete kopplat till uppdraget (S2025/02147 [delvis]).

Socialstyrelsen fördelar bidraget till kommunerna i enlighet med statsbidragsförordningen. I Socialstyrelsens anvisningar som finns att hitta på myndighetens webbplats framgår att kommunen utifrån lokala behov kan använda statsbidraget i syfte att säkerställa en god omsorg och hälso- och sjukvård för äldre personer och förbättra och utveckla dessa verksamheter. Exempel på utvecklingsområden kan enligt Socialstyrelsen vara att

- förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkoren
- arbeta med kompetensutveckling (medlen kan t.ex. användas till kursavgifter eller inköp av utbildningsinsatser)
- arbeta för personcentrerad vård och omsorg för personer med demenssjukdom
- motverka ensamhet bland äldre
- öka personalkontinuiteten så att äldre i högre grad möter samma personal
- förbättra samverkan mellan socialtjänsten och den kommunala och regionala hälso- och sjukvården
- förebygga smittspridning
- utveckla stöd till anhörigvårdare
- utveckla informationssäkerheten och våldfärdstekniken inom äldreomsorgen.

Åtgärder för en sund omsorgsmarknad

Regeringen beslutade den 10 oktober 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på åtgärder som stärker möjligheterna att motverka oseriösa och kriminella utförare inom omsorgsmarknaden samt analysera och ta ställning till behov av åtgärder som stärker seriösa utförares möjligheter och villkor att bedriva verksamhet enligt SoL och LSS (dir. 2025:90).

Enligt uppdraget ska utredaren bl.a.

- analysera och ta ställning till om det behövs skärpta krav för tillstånd att bedriva verksamhet och om tillstånd ska kunna återkallas i fler situationer
- lämna förslag som förhindrar att oseriösa och kriminella utförare verkar eller tar sig in på omsorgsmarknaden genom köp av bolag som innehar tillstånd
- ta ställning till vilka ytterligare uppgifter Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) behöver för en mer effektiv tillsyn och tillståndsprövning och, oavsett ställningstagande i sak, föreslå hur Ivo ska kunna ta del av uppgifter från misstankeregistret på ett ändamålsenligt sätt
- analysera och ta ställning till om det finns behov av straffskärpningar för den som bedriver verksamhet enligt SoL respektive LSS utan tillstånd eller i strid med ett förbud
- ta ställning till vilka ytterligare uppgifter kommuner behöver för att underlätta en effektiv kontroll av utförare som upphandlas eller ingår i valfritt system såväl före som efter tilldelning.

Uppdraget ska redovisas senast den 9 februari 2027.

Uppdrag om förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen

Den 11 januari 2024 gav regeringen Ivo i uppdrag att under 2024–2026 stärka och utveckla sitt arbete med att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet och förekomsten av oseriösa aktörer inom omsorgen (S2024/00041). I uppdraget ingår också att beskriva hur myndigheten, inom ramen för sitt uppdrag, kan utveckla åtgärder som bidrar till kommunernas arbete mot välfärdsbrottslighet samt vidta åtgärder som syftar till detta. Brottsligheten måste enligt regeringen bekämpas med hela samhällets samlade förmåga. Alla som kan ha en roll i arbetet måste ta ansvar för att bidra efter förmåga. För att arbetet ska bli framgångsrikt krävs kunskap om andra myndigheters ansvarsområden och att det finns goda möjligheter för myndigheter att dela och hantera information. Därför kan ökad och fördjupad samverkan mellan statliga aktörer och exempelvis kommuner vara viktigt. Ivo har i egenskap av tillsyns- och tillståndsmyndighet för omsorgen kunskap, erfarenheter och information som kan vara till nytta för kommunerna i deras arbete för att motverka välfärdsbrottslighet.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2027.

Svar på interpellation

Den 18 november 2025 besvarade äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M) en interpellation om långsiktiga resurser till äldreomsorgen (ip. 2025/26:119). Äldre- och socialförsäkringsministern anförde bl.a. följande:

Äldreomsorgen är en prioriterad fråga för regeringen, som har vidtagit flera olika åtgärder för att stärka omsorgens kvalitet. För att säkra kommunernas förutsättningar att utföra sitt välfärdsuppdrag höjde regeringen de generella statsbidragen med 6 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1) och ytterligare 10 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1). Nivåhöjningarna är permanenta, det vill säga ligger fortfarande fast. Det är alltså 16 miljarder.

Kommunerna får även fortsatt riktade statsbidrag för äldreomsorgen, såsom sektorsbidraget, som kommunerna kan utnyttja utifrån sina egna förutsättningar och behov inom just äldreomsorgen. Sektorsbidraget uppgår till drygt 4 miljarder kronor för 2026. Regeringen har också i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) förstärkt och vidgat Äldreomsorgslyftet. Kompetenssatsningen förlängs till 2027 och omfattar 1,8 miljarder kronor per år för 2026 och 2027. Sedan 2023 har även yrket undersköterska en skyddad yrkestitel, vilket bidrar till att säkerställa kompetensen inom omsorgen och öka yrkets attraktivitet och status. Det hjälper också till att öka differentieringen av arbetsuppgifterna.

Svar på skriftliga frågor

Den 10 december 2025 besvarade äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M) en skriftlig fråga om utredningen om en äldreomsorgslag (fr. 2025/26:280). I svaret anförde äldre- och socialförsäkringsministern bl.a. att förslaget om äldreomsorgslag bestod av 28 paragrafer. Flera av bestämmelserna fanns redan i socialtjänstlagen (2001:453) och bestod av hänvisningar till andra bestämmelser i socialtjänstlagen, t.ex. bestämmelser om samverkan och samordning, om insatser och rätt till bistånd. I svaret redogjorde ministern för utredningens förslag när det gäller äldreomsorgen, samt var i socialtjänstlagen (2025:400), förkortad SoL, som detta regleras nu. Därutöver informerade ministern om att regeringen tagit vidare flera förslag som gäller hälso- och sjukvården från det aktuella betänkandet.

Den 21 maj 2025 besvarade äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M) en skriftlig fråga om ersättning i samband med tillfällig hemtjänst i annan kommun (fr. 2024/25:1176). Äldre- och socialförsäkringsministern anförde bl.a. följande i sitt svar:

I Sverige har vi en ordning med kommunal självstyrelse och äldreomsorgen ryms inom det kommunala ansvarsområdet. Att kunna leva och vistas i en annan kommun under exempelvis sommaren är en frihetsfråga. När en person med beviljade insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än i bosättningskommunen och behöver stöd och hjälp för detta, är vistelsekommunen enligt 2 a kap. 6 § SoL skyldig att verkställa bosättningskommunens beslut. Vidare gäller enligt 2 a kap. 7 § SoL att bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för verkställighetskostnaderna. Ersättningen som

betalas ska vara i enlighet med den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insats.

Det har dock saknats en sammanställning över omfattningen av hemtjänstinsatser verkställda i vistelsekommuner och av hur 2 a kap. 7 § SoL tillämpas och upplevs fungera i praktiken i fråga om ersättning för verkställighetskostnader för hemtjänst. Regeringen gav därför Socialstyrelsen i juni 2024 uppdraget att bl.a. kartlägga kommunernas tillämpning av 2 a kap. 7 § SoL i fråga om ersättning för verkställighetskostnader för hemtjänst (S2024/01214). Socialstyrelsen redovisade uppdraget den 28 april 2025 och kartläggningen visar att 155 av de 186 kommuner som svarade på enkäten utfört tillfällig hemtjänst på uppdrag av en annan kommun någon gång under en tolv månadersperiod (1 oktober 2023–30 september 2024). Överlag är kommuner som utför tillfällig hemtjänst i mindre omfattning mer positiva i sina enkätsvar. Det är främst kommuner som utför tillfällig hemtjänst i stor omfattning som är kritiska till regelverket.

Nuvarande lagstiftning är en avvägning mellan enskildas rätt att vistas på olika orter, och bosättningskommunens och vistelsekommunens uppdrag. Socialstyrelsens rapport ger ökad kunskap om hur regelverket tillämpas och om kommunernas uppfattning om hur tillämpningen av bestämmelsen fungerar i praktiken. Regeringen har förståelse för att det för vissa kommuner kan vara en utmaning att erbjuda tillfällig hemtjänst och det är viktigt att vistelsekommunen har goda förutsättningar att organisera sin verksamhet att utföra sitt välfärdsuppdrag. Genom Socialstyrelsens rapport blir det tydligt att kommunerna behöver stöd för att tydliggöra och underlätta processen kring tillfällig hemtjänst och där kan Sveriges Kommuner och Regioner utgöra ett viktigt stöd.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om äldreomsorgens organisation behandlades senast i betänkande 2024/25:SoU21 Äldreomsorg. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2024/25:86).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Utredningen om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner (S 2020:16, dir 2020:142) överlämnade sitt betänkande Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU 2022:41) till regeringen i juni 2022. Efter genomgång och analys av remissinstansernas synpunkter på förslaget om en äldreomsorgslag valde regeringen att inte gå vidare med förslaget om en sådan lag som presenterades i betänkandet. Regeringen bedömde att förutsättningarna för en helhetssyn kring den enskildes behov skulle riskera att försämrats genom att i lag särskilja äldreomsorgen från övrig socialtjänst. Regeringen anförde att äldreomsorgen även fortsättningsvis skulle komma att regleras i socialtjänstlagen (jfr svar på fr. 2023/24:298). Utskottet konstaterar att den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 juli 2025 innehåller flera av de bestämmelser som föreslogs i betänkandet (jfr svar på fr. 2025/26:280). Vidare uppmärksammar utskottet propositionen Nästa steg för en god och nära vård (prop. 2025/26:19) som bl.a. innehåller förslag till ny lagstiftning som

innebär ett förtydligande av kommunens och regionens skyldighet att erbjuda medicinsk bedömning av sjuksköterska och läkare oavsett tid på dygnet. Utskottet noterar också propositionen Stärkta insatser för äldre och för de som vårdar eller stöder närstående (prop. 2025/26:60) med förslag om bl.a. fast omsorgskontakt till dem som bor i särskilt boende. Propositionen kommer att behandlas i socialutskottet under våren 2026. I detta sammanhang kan även nämnas att regeringen har aviserat att en proposition om stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård kommer att överlämnas till riksdagen i mars 2026. Vidare noterar utskottet att regeringen genom dels sektorsbidraget till äldreomsorgen, dels ett utvecklat äldreomsorgslyft stöder kommunernas arbete. Utskottet noterar även den fördjupade analys av äldreomsorgsbehoven som SKR publicerat till stöd för kommunernas kommande behovsprognoser.

Att sätta stopp för utnyttjandet av de gemensamma välfärdssystemen är en angelägen fråga för utskottet som välkomnar de åtgärder som regeringen har vidtagit för att förebygga och förhindra välfärdsbrottslighet. Genom en ny sekretessbrytande bestämmelse i OSL ska uppgifter under vissa förutsättningar kunna lämnas mellan myndigheter i syfte att bl.a. förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. Regeringen beslutade i oktober 2025 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag på åtgärder som stärker möjligheterna att motverka oseriösa och kriminella utförare inom omsorgsmarknaden samt analysera och ta ställning till behov av åtgärder som stärker seriösa utförares möjligheter och villkor att bedriva verksamhet enligt SoL och LSS. Regeringen har även gett Ivo i uppdrag att under 2024–2026 stärka och utveckla sitt arbete med att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet och förekomsten av oseriösa aktörer inom omsorgen.

När det gäller ersättning i samband med tillfällig hemtjänst i annan kommun konstaterar utskottet att detta regleras i SoL (29 kap. 6 §). Av bestämmelsen framgår att om en bosättningskommun har begärt att vistelsekommunen ska verkställa ett beslut, ska bosättningskommunen betala ersättning för verkställighetskostnaderna. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser. Utskottet noterar att Socialstyrelsen har lämnat en rapport i vilken myndigheten gjort en kartläggning av tillfällig hemtjänst. Som anförs i frågesvar 2024/25:1176 blir det genom rapporten tydligt att kommunerna behöver stöd för att tydliggöra och underlätta processen kring tillfällig hemtjänst samt att SKR kan utgöra ett viktigt stöd.

Mot bakgrund av det som angetts ovan anser utskottet inte att det finns skäl att ta några initiativ med anledning av motionerna 2025/26:171 (V) yrkandena 3, 7 och 8, 2025/26:1207 (M), 2025/26:1587 (L), 2025/26:2072 (C), 2025/26:2092 (M) yrkande 1, 2025/26:3179 (C) yrkande 27 samt 2025/26:3645 (S) yrkandena 99 och 100. Motionsyrkandena bör avslås.

Personal i äldreomsorgen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bemanning och kompetens, arbetsmiljö och villkor samt kontroller i belastningsregistret.

Jämför reservation 5 (S), 6 (V) och 7 (V).

Motionerna

Bemanning och kompetens

I kommittémotion 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 97 föreslås ett tillkännagivande om ett permanentat och förstärkt äldreomsorgslyft. I yrkande 102 föreslås ett tillkännagivande om att yrkestiteln för undersköterska fortsättningsvis bör skyddas och kompetens kopplas till ansvar samt att språkkunskaper bör förbättras.

I kommittémotion 2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en strategi för att minska antalet anställda per chef inom äldreomsorgen. I yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram förslag på hur data om äldreomsorgens bemanning kan tillgängliggöras på enhetsnivå. Motionärerna anger att syftet är att förenkla och automatisera redovisningen av krav som ställs i avtal och på så sätt säkerställa att kompetens- och bemanningskrav efterlevs. I yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med en tydlig och långsiktig satsning på Äldreomsorgslyftet. I yrkande 26 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka närvaron av dietister och logopeder på äldreboenden.

I motion 2025/26:1860 av Hanna Westerén (S) föreslås ett tillkännagivande om att överväga att se över behovet av kompetensutveckling i äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsvariation.

I motion 2025/26:2292 av Linnéa Wickman m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att överväga behovet av stärkt lagstiftning om bemanning i äldreomsorgen och en plan för långsiktigt hållbar kompetensförsörjning som säkrar goda levnadsförhållanden.

I motion 2025/26:2300 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att staten bör ta initiativ till ett långsiktigt bemanningslyft inom äldreomsorgen där resurser för fler anställda säkras över tid. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att kommunerna ska ges ökade statsbidrag för att anställa fler i äldreomsorgen, särskilt kommuner med stora demografiska utmaningar. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att nationella riktlinjer för bemanning inom äldreomsorgen bör utredas i syfte att garantera jämlikhet och kvalitet i vården och omsorgen oavsett bostadsort.

I motion 2025/26:2374 av Markus Wiechel (SD) föreslås ett tillkännagivande om att införa ett nationellt personalregister för äldreomsorgen.

I motion 2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att uppmuntra fler kommuner att ta del av den koppling mellan verksamhet och forskning som bedrivs i Göteborg.

I motion 2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att införa krav på att hemtjänstpersonal ska behärska svenska språket så att vård och instruktioner förstås och äldre får trygg social kontakt.

I motion 2025/26:3467 av Christian Carlsson (KD) föreslås ett tillkännagivande om språkkrav inom äldreomsorgen.

Arbetsmiljö och villkor

I kommittémotion 2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med tydliga och skarpa krav på att äldreomsorgen ska bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete, i enlighet med föreskrifter om social och organisatorisk arbetsmiljö. I yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram en ny styrningsform för äldreomsorgen som utgår från tillit till arbetstagarnas kompetens och yrkeskunnande. Motionärerna hänvisar till den bristande arbetsmiljön och minutstyrningen inom hemtjänsten. I yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram en plan för att avskaffa delade turer. Motionärerna anser att delade turer är ett arbetsmiljöproblem som har negativ inverkan på äldreomsorgens personals sociala liv och hälsa. I yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer för hur planering och schemaläggning inom äldreomsorgen kan utformas så att det finns möjlighet till återhämtning med delaktighet från personalen. I yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en strategi för att öka andelen heltidsanställda och fast anställda inom äldreomsorgen.

I motion 2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att uppmuntra till utbildning av politiker för att förbättra arbetsmiljön för de som arbetar i äldreomsorgen.

I motion 2025/26:2355 av Sten Bergheden (M) föreslås ett tillkännagivande om möjligheten att sprida goda exempel på framgångsrika arbetsmetoder inom äldreomsorgen.

Kontroller i belastningsregistret

I motion 2025/26:1446 av Ida Karkiainen m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att överväga att införa krav på att begära utdrag ur belastningsregistret vid anställning inom äldreomsorgen samt stöd- och omsorgs verksamhet, inklusive arbete med personer med funktionsvariationer.

I motion 2025/26:1656 av Ludvig Ceimertz (M) föreslås ett tillkännagivande om att införa krav på utdrag ur belastningsregistret vid anställning inom äldreomsorgen.

I motion 2025/26:2215 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att införa krav på registerutdrag från polisen med fokus på stöld och sexualbrott för arbete i äldreomsorgen och hemtjänsten.

I motion 2025/26:1299 av Camilla Rinaldo Miller och Dan Hovskär (båda KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att möjliggöra obligatorisk kontroll av belastningsregistret vid nyanställning och vid väsentliga tjänsteförändringar i vård- och omsorgsverksamheter.

I motion 2025/26:1467 av Magnus Jacobsson (KD) föreslås ett tillkännagivande om obligatoriska kontroller i belastningsregistret vid anställning av personal inom LSS och äldreomsorgen.

I motion 2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att all hemtjänstpersonal ska kontrolleras i belastningsregistret före anställning.

I motion 2025/26:3470 av Christian Carlsson (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om utökad registerkontroll och ett nationellt misstanke-register inom äldreomsorgen.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

I 5 kap. 1 § SoL anges att verksamhet inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Vidare ska var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet.

Av 2 § följer att socialnämnden systematiskt och fortlöpande ska följa upp, utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

I 3 § anges att personal som utför uppgifter inom socialtjänsten ska ha lämplig utbildning och erfarenhet.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om systematiskt arbetsmiljöarbete – grundläggande skyldigheter för dig med arbetsgivaransvar

Det framgår av 3 § i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete – grundläggande skyldigheter för

dig med arbetsgivaransvar att bestämmelserna reglerar all verksamhet där arbetstagare utför arbete för arbetsgivares räkning.

I 4 § regleras bl.a. att arbetsgivaren ansvarar för att bestämmelserna i föreskrifterna följs. Med arbetsgivare likställs den som hyr in arbetskraft.

Enligt 5 § ska arbetsgivaren se till att det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs som en del av den dagliga verksamheten. Det ska omfatta alla fysiska, organisatoriska och sociala förhållanden som har betydelse för arbetsmiljön. I allmänna råd till 5 § anges följande:

Att arbetsmiljöarbetet bedrivs som en del av den dagliga verksamheten, innebär att arbetsmiljöfrågorna behöver integreras i verksamheten på samma sätt som frågor gällande produktion, ekonomi och kvalitet.

Arbetsmiljöarbetet behöver bedrivas både under löpande drift och vid ändringar i verksamheten.

Pågående arbete

Äldreomsorgslyftet

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 9 s. 139) beskriver regeringen sitt arbete med att stärka kompetens genom Äldreomsorgslyftet. Regeringen anför att den i enlighet med budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) har fortsatt att finansiera det s.k. Äldreomsorgslyftet med 1,7 miljarder kronor under 2025.

Det framgår av propositionen att Äldreomsorgslyftet ska utvidgas så att personal i LSS-verksamhet får en motsvarande möjlighet till kompetensutveckling på arbetstid. Regeringen avser även att utvidga Äldreomsorgslyftet så att det blir möjligt att använda medel för bl.a. arbete med språkutvecklande arbetsplatser. Regeringen understryker även möjligheten att använda medel till ledarskapsutbildning samt stärka personalens kompetens om våld mot äldre samt äldre hbtqi-personers särskilda behov. Enligt Socialstyrelsens redovisning av 2023 års medel har drygt 9 000 anställda inom kommunalt finansierad äldreomsorg studerat inom utbildningskategorierna vårdbiträde, undersköterska, specialistundersköterska eller ledarskapsutbildning för chefer med stöd av statsbidraget. Vidare har nästan 19 300 anställda gått annan kompetenshöjande utbildning inom vård och omsorg för äldre. Vägledande för dessa utbildningar eller kurser har varit att deltagaren ska uppnå de kunskaper och förmågor som anges i Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2011:12) respektive kompetens enligt Socialstyrelsens kompetensmål för undersköterskor (Gemensam redovisning av statsbidrag inom äldreområdet, Socialstyrelsen 2024).

I december 2025 ställde sig socialutskottet bakom regeringens förslag till anslag för 2026 (bet. 2025/26:SoU1). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2025/26:114).

Uppdrag om att införa en gräns för antal anställda och utbildningskrav för första linjens chefer i äldreomsorgen

Socialstyrelsen har haft i uppdrag att analysera och bedöma förutsättningarna för att införa en gräns för antal anställda för första linjens chefer i äldreomsorgen samt bedöma fördelar och nackdelar med utbildningskrav för dessa chefer. Uppdraget redovisades i mars 2023. I rapporten gör Socialstyrelsen den sammantagna bedömningen att det saknas tillräckliga förutsättningar för ett nationellt införande av övre gräns för antal anställda. Ett införande av gräns på nationell nivå skulle enligt myndigheten kunna skapa en större enhetlighet för äldreomsorgens arbetsgivare i fråga om antal anställda per första linjens chefer. Samtidigt anför Socialstyrelsen att ett införande på nationell nivå, i en bredare kontext – exempelvis i utvecklings- eller arbetsmiljöarbete i äldreomsorgen – kan bidra till mindre flexibilitet för arbetsgivarna. Det kan också riskera att skevt styra arbetsgivare utifrån deras lokala behov. Anledningen är att ett införande av gräns på nationell nivå kan bli mer styrande i relation till andra områden eller frågor som inte reglerats på nationell nivå.

Antal anställda per första linjens chef är en viktig fråga men den behöver ställas i relation till annat utvecklings- och arbetsmiljöarbete som kan vara minst lika viktigt på lokal nivå. Socialstyrelsen konstaterar också att frågan om antal anställda i stor utsträckning är en arbetsmiljöfråga. Det finns kommuner som på lokal nivå antagit egna riktvärden för antal anställda, något som enligt rapporten kan leda till att frågan i större utsträckning följs upp i dessa kommuners arbetsmiljöarbete.

Nytt analysverktyg för att följa utvecklingen i äldreomsorgen på kommunnivå

Socialstyrelsen publicerade i slutet av oktober 2025 tio indikatorer eller mått som kan användas för att analysera och följa upp äldreomsorgen på kommunnivå. Detta gör det möjligt att t.ex. följa utvecklingen av andelen undersköterskor i verksamheten och hur nöjda de äldre personerna är med personalens bemötande och kompetens.

I analysverktyget kan man också se hur resultaten har utvecklats över tid, jämföra resultat mellan kommuner, län och riket i stort samt ta del av grafer och beskrivningar av indikatorerna och måtten.

De tio indikatorerna och måtten bygger på resultaten från undersökningarna Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? och Enhetsundersökningen om äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård. Socialstyrelsen planerar att undersöka om fler indikatorer och mått kan läggas till framöver.

Ett språkrav inom äldreomsorgen

Den 20 januari 2026 överlämnade regeringen propositionen Ett språkrav inom äldreomsorgen (prop. 2025/26:93) till riksdagen.

I propositionen föreslås en ändring i SoL som innebär att det i lagen införs en skyldighet för socialnämnden och för den som bedriver yrkesmässig enskild

verksamhet att arbeta för att personal i äldreomsorgen har en kunskapsnivå i svenska språket som är relevant för att genomföra insatser enligt lagen. Vidare föreslås ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om den kunskapsnivå i svenska språket som är relevant för att genomföra sådana insatser.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Propositionen bereds av socialutskottet.

Stöd i arbetet med att stärka kunskaperna i svenska språket hos personal i äldreomsorgen

Regeringen gav den 11 december 2025 Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett kvalitativt stöd till kommuner och verksamheter som bedriver äldreomsorg för hur de kan arbeta för att personalen ska ha den kunskapsnivå i svenska språket som behövs för att utföra insatser med god kvalitet. (S2025/02097).

Socialstyrelsen ska enligt uppdraget bl.a. ta fram

- stödmaterial med förslag på processer och rutiner för hur verksamheter fortlöpande kan arbeta med språkutveckling i det systematiska utvecklings- och kvalitetsarbetet enligt SOSFS 2011:9
- stödmaterial för hur verksamheterna kan arbeta med bedömningar av personalens kunskaper i svenska språket, både för befintlig och nyanställd personal
- stöd om hur arbetsplatserna aktivt kan arbeta för att organisera och utforma arbetet på ett sätt som främjar språkutveckling och medarbetare som behöver särskilda insatser
- ett stöd för chefer för att organisera och erbjuda en språkutvecklande arbetsplats.

Socialstyrelsen ska årligen redovisa uppdraget den 31 oktober med en första redovisning 2027. Socialstyrelsen ska senast den 31 oktober 2030 lämna en slutredovisning av uppdraget.

Arbetsmiljöverkets tillsyn 2025/26

Personal i hemtjänsten anmäler arbetssjukdomar och arbetsolyckor med sjukfrånvaro dubbelt så ofta som genomsnittet för samtliga branscher. Många orkar inte arbeta heltid och omsättningen på personal är hög.

Arbetsmiljöverket genomför en nationell tillsynsinsats fram till maj 2026. Myndigheten ska inspektera totalt 700 arbetsplatser hos kommunala och privata hemtjänstföretag. Inspektionerna kommer i första hand att ske på de lokala hemtjänstkontoren, men tillsynen kommer även att omfatta högsta ledningsnivå – alltså kommunernas förvaltningar och de privata företagens huvudkontor. Inom ramen för tillsynsinsatsen kommer Arbetsmiljöverket bl.a. att titta på förekomsten av systematiskt arbetsmiljöarbete och ohälsosam arbetsbelastning. Tillsynsinsatsen genomförs i samverkan med Försäkringskassan (av.se).

Socialstyrelsens rapport om styrning av hemtjänsten

Socialstyrelsen publicerade i september 2025 rapporten *Styrning av hemtjänsten – Tidsstyrning, kvalitet och arbetsmiljö*, i syfte att öka kunskapen om styrning av hemtjänst. Socialstyrelsens bedömning är att beslutsfattare och chefer inom hemtjänsten, på både beställar- och utförarsida, behöver se över och reflektera över hur styrningen fungerar och vilka konsekvenser det får för kvalitet och arbetsmiljö. Det finns på många håll – men inte överallt – brister i styrningen som leder till att personalen har små möjligheter att påverka utförandet tillsammans med omsorgstagarna. Det kan behövas en större förståelse och samsyn mellan beställare och utförare kring verksamheternas förutsättningar och utmaningar. Rapporten ger enligt myndigheten en grund för fortsatta diskussioner och utvecklingsarbete i kommuner och verksamheter.

Statsbidrag kan användas till förbättrad arbetsmiljö

På regeringens uppdrag administrerar Socialstyrelsen ett statsbidrag med syftet att säkerställa en god omsorg och hälso- och sjukvård för äldre personer, det s.k. sektorsbidraget till äldreomsorgen. För 2025 fördelades drygt 4 miljarder kronor till Sveriges kommuner. Enligt Socialstyrelsens anvisningar, som finns på myndighetens webbplats, får medlen användas till flera olika utvecklingsområden, däribland området förbättrad arbetsmiljö och arbetsvillkor, vilket enligt Socialstyrelsen bl.a. innefattar möjligheten för kommunerna att arbeta med att avskaffa delade turer inom äldreomsorgen.

Utvecklingsprojektet Heltidsresan

Heltidsresan drivs partsgemensamt av SKR och Kommunal sedan 2016. Målet med projektet är att heltidsarbete ska bli norm inom välfärdens kvinnodominerade verksamheter. Heltidsresan har förlängts t.o.m. 2028 och har den nya inriktningen Hållbar heltidsorganisation och förutsägbar arbetstidsförläggning.

Ökad kunskap om undernäring bland äldre

Regeringen beslutade den 29 januari 2026 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga förekomsten av undernäring bland äldre personer och de hälsoekonomiska kostnaderna av det (S2026/00145). Socialstyrelsen ska också ta fram en rapport om orsakerna till undernäring bland äldre och föreslå åtgärder för att förebygga undernäring bland äldre.

Uppdraget ska slutredovisas senast före utgången av december månad 2027.

Ett ändamålsenligt regelverk för bakgrundskontroller

Regeringen beslutade den 11 september 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera behovet av och förutsättningarna för att göra bakgrunds-

kontroller i såväl offentlig som privat verksamhet. Syftet är bl.a. att ge verksamheter ändamålsenliga verktyg inför och under anställning m.m. för att kunna förebygga de risker som förekomsten av personer med brottsliga eller andra skadliga intentioner innebär på arbetsplatser. Utredaren ska bl.a. analysera förutsättningarna för, och lämna förslag om, att obligatoriska kontroller av uppgifter i misstankeregistret och belastningsregistret ska göras inför anställning och annat deltagande i verksamheter enligt SoL och LSS som riktar sig till vuxna, däribland äldre (dir. 2025:83).

Uppdraget ska redovisas senast den 11 mars 2027.

Utökade registerkontroller vid anställning i kommun

Regeringen beslutade den 20 november 2025 om propositionen Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (prop. 2025/26:61). För att förhindra infiltration och otillåten påverkan, öka tryggheten och minska risken för att personer utsätts för brott inom kommunala verksamheter, vill regeringen ge kommuner bättre möjligheter till kontroll av personer som ska anställas. Kommuner ska i fler fall än i dag kunna ta del av information från belastningsregistret – och i vissa fall även misstankeregistret – innan de anställer någon. Syftet är att motverka att personer med brottsliga eller skadliga intentioner tar anställning i kommunala verksamheter. Reglerna föreslås gälla för personer som ska

- arbeta i hemmet åt äldre personer eller vuxna med funktionsnedsättning,
- arbeta med barn eller
- anställas till vissa ledande befattningar inom kommuner.

Lagarna och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2026.

I januari 2026 ställde sig justitieutskottet bakom regeringens lagförslag (bet. 2025/26:JuU22). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2025/26:146).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om äldreomsorgens personal behandlades senast i betänkande 2024/25:SoU21 Äldreomsorg. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2024/25:86).

Utskottets ställningstagande

Personal inom äldreomsorgen ska ha lämplig utbildning och erfarenhet. Utskottet noterar att regeringen därför bl.a. har förlängt och utvecklat den särskilda satsningen Äldreomsorgslyftet som nu även har utvidgats till att omfatta kurser i svenska språket. Regeringen har också beslutat om propositionen Ett språkrav inom äldreomsorgen samt gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett stöd till kommuner och verksamheter om hur de kan arbeta för att personalen ska ha den kunskapsnivå i svenska språket som

behövs för att utföra insatser med god kvalitet. Utskottet konstaterar att Socialstyrelsen i mars 2023 redovisade ett uppdrag om att analysera och bedöma förutsättningarna för att införa en gräns för antal anställda för första linjens chefer i äldreomsorgen. Myndigheten gjorde den sammantagna bedömningen att det saknades tillräckliga förutsättningar för ett nationellt införande av en övre gräns för antal anställda och att ett sådant införande skulle kunna bidra till mindre flexibilitet för arbetsgivarna. Utskottet noterar vidare att Socialstyrelsen har publicerat indikatorer som kan användas för att analysera och följa upp äldreomsorgen på kommunnivå, vilket bl.a. skulle göra det möjligt att följa utvecklingen av andelen undersköterskor i verksamheten. Slutligen uppmärksammar utskottet att regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga förekomsten av undernäring bland äldre och föreslå åtgärder för att förebygga undernäring. Utskottet anser därmed att det inte finns någon anledning för riksdagen att vidta åtgärder med anledning av motionerna 2025/26:171 (V) yrkandena 17, 19, 20 och 26, 2025/26:1536 (M) yrkande 5, 2025/26:1860 (S), 2025/26:2292 (S), 2025/26:2300 (S) yrkandena 1–3, 2025/26:2374 (SD), 2025/26:3112 (KD) yrkande 1, 2025/26:3467 (KD), samt 2025/26:3645 (S) yrkandena 97 och 102. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet konstaterar att arbetsgivare enligt föreskrifter från Arbetsmiljöverket är skyldiga att se till att det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs som en del av den dagliga verksamheten, dvs. att arbetsmiljöfrågorna behöver integreras i verksamheten på samma sätt som t.ex. frågor om ekonomi eller kvalitet. Utskottet uppmärksammar också att Arbetsmiljöverket fram till maj 2026 genomför en tillsynsinsats där myndigheten ska inspektera totalt 700 arbetsplatser hos kommunala och privata hemtjänstföretag och bl.a. titta på förekomsten av ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Vidare noterar utskottet Socialstyrelsens rapport om styrning av hemtjänsten som kan ge en grund för fortsatta diskussioner och utvecklingsarbete i kommuner och verksamheter. Utskottet noterar också att sektorsbidraget till äldreomsorgen bl.a. kan användas till arbete med att avskaffa delade turer inom äldreomsorgen. Utskottet välkomnar SKR:s projekt Heltidsresan som syftar till att heltidsarbete ska bli norm inom välfärdens kvinnodominerade verksamheter. Mot denna bakgrund anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motion 2025/26:171 (V) yrkandena 10, 11 och 14–16, 2025/26:1536 (M) yrkande 4, samt 2025/26:2355 (M). Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet noterar att regeringen vill ge kommunerna bättre möjligheter till kontroll av personer inom vissa yrkeskategorier som ska anställas, i syfte att motverka att personer med brottsliga eller skadliga intentioner tar anställning i kommunala verksamheter. Regeringen har också tillsatt en särskild utredare som bl.a. ska analysera förutsättningarna för, och lämna förslag om, att obligatoriska kontroller av uppgifter i misstankeregistret och belastningsregistret ska göras inför anställning och annat deltagande i verksamheter enligt SoL och LSS som riktar sig till vuxna, däribland äldre. Utskottet anser därför inte att riksdagen ska vidta åtgärder med anledning av motionerna 2025/26:1299 (KD)

yrkande 1, 2025/26:1446 (S), 2025/26:1467 (KD), 2025/26:1656 (M), 2025/26:2215 (M), 2025/26:3112 (KD) yrkande 2 och 2025/26:3470 (KD) yrkande 1. Motionsyrkandena bör avslås.

Rättigheter och trygghet för äldre

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en konvention om äldre människors mänskliga rättigheter och övriga frågor om rättigheter och trygghet för äldre.

Jämför reservation 8 (S, V, C, MP), 9 (V) och 10 (MP).

Motionerna

En konvention om äldre människors mänskliga rättigheter

I kommittémotion 2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att Sverige aktivt deltar i att ta fram en konvention om äldre personers mänskliga rättigheter.

I kommittémotion 2025/26:3504 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att uppmana regeringen att se till att Sverige tar en ledande roll i FN:s arbete med att ta fram en äldrekonvention.

Övriga frågor om rättigheter och trygghet för äldre

I kommittémotion 2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån Folkhälsomyndighetens (FHM) rekommendationer. Motionärerna anför bl.a. att FHM i strategin Tillsammans för god gemenskap i hela befolkningen – en nationell strategi mot ensamhet, som gäller under perioden 2025 till 2029, föreslår att myndigheten i samverkan med Socialstyrelsen bör få i uppdrag att genomföra strategin och ansvara för samordning, kunskapsstöd och uppföljning. FHM föreslår även att arbetet ska genomföras i nätverk och olika grupperingar som civilsamhälle och kommuner. I yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram styrande riktlinjer för vad som ska ingå i äldreomsorgens maxtaxa. I yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka äldres rätt till särskilt boende, och i yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utveckla nationella riktlinjer för vilka försäkringar som en kommun bör teckna för personer som bor i särskilt boende.

I kommittémotion 2025/26:3504 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ges i uppdrag att inrätta en nationell äldreombudsman.

I kommittémotion 2025/26:3544 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om satsningar för att motverka ofrivillig ensamhet genom fler mötesplatser och uppsökande verksamhet.

I motion 2025/26:1070 av Peder Björk m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att förutsättningarna för vården och omsorgen för äldre personer som har nedsatt beslutsförmåga eller utgör en fara för andra bör utredas.

I motion 2025/26:305 av Eric Palmqvist (SD) föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att lagstifta om äldres rätt till utomhusvistelse.

I motion 2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om rätten till utevistelse för äldre.

I motion 2025/26:2219 av Sten Bergheden (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att stärka rättigheterna till utevistelse på äldreboenden.

I motion 2025/26:2474 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) föreslås ett tillkännagivande om möjligheten att ge Socialstyrelsen ett uppdrag i enlighet med motionen. Motionärerna anser att regeringen bör överväga ge Socialstyrelsen i uppdrag att utfärda ett frågeformulär som inkluderar att närstående alternativt någon utsedd för närstående kan vara en röst för brukaren om denne inte på egen hand kan göra sin röst hörd. Det gäller t.ex. personer med demens.

I motion 2025/26:3792 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna till ett pilotprojekt, som sedan kan ligga till grund för en nationell strategi, där en speciellt utformad hälsokontroll erbjuds seniorer i syfte att finna avvikelser och tidigt hitta och därmed förhindra sjukdomsfall.

I motion 2025/26:1299 av Camilla Rinaldo Miller och Dan Hovskär (båda KD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att skyndsamt lägga fram förslag till lagändring om att intymnära vård i äldreomsorgen ska utföras med beaktande av omsorgstagarens kön eller, om detta inte är möjligt, ske med dubbelbemanning.

I motion 2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att äldre ska ha rätt att välja vårdare av samma kön i intima vårdssituationer.

I motion 2025/26:3470 av Christian Carlsson (KD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att den som vårdas inom äldreomsorgen ska kunna välja om man vill vårdas av en man eller kvinna.

I motion 2025/26:3312 av Jacob Risberg (MP) föreslås ett tillkännagivande om att ge sjukvården i uppdrag att med regelbundenhet testa äldres hörsel för att minska risken för demens.

I motion 2025/26:3758 av Lina Nordquist (L) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att underlätta för frivilligorganisationer. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att sociala behov behöver väga tungt i kommuners biståndsbedömning.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Enligt 2 kap. 1 § SoL ska socialtjänsten med utgångspunkt i demokrati och solidaritet främja enskildas

- ekonomiska och sociala trygghet
- jämlika och jämställda levnadsvillkor
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Av paragrafens andra stycke framgår att verksamheten ska bygga på respekt för enskildas självbestämmanderätt och integritet.

I 8 kap. 2 § SoL anges att socialnämnden ska arbeta för att äldre personer får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

Enligt 3 § ska socialnämnden arbeta för att äldre personer får goda bostäder. Nämnden ska därutöver ge äldre som behöver det insatser i hemmet och tillgång till andra lättåtkomliga tjänster.

I 4 § första stycket anges att kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för äldre personer som behöver omvårdnad och särskilt stöd. Av andra stycket framgår att kommunen även får inrätta särskilda boendeformer för äldre personer som främst behöver insatser i boendet och andra lättåtkomliga tjänster och som därutöver har behov av att bryta oönskad isolering.

Av 27 kap. 1 § SoL följer att socialnämnden ansvarar för att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet.

I 32 kap. 1 § första stycket anges att kommunen enligt grunder som kommunen bestämmer får ta ut skäliga avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader i följande fall:

1. familjerådgivning
2. verksamhet för barn och unga enligt 18 kap. 1–5 och 10 §§ som inte är insatser av behandlingskaraktär
3. föräldrautbildning inför adoption
4. hemtjänst
5. dagverksamhet
6. sådan särskild boendeform för äldre personer som avses i 8 kap. 4 § eller bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 11 § och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken
7. annan liknande insats.

Enligt 32 kap. 6 § får den enskildes avgifter

1. för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i 17 kap. 8 § första stycket 1 och 2 hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp

2. för en bostad i särskild boendeform för äldre personer och bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning, per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5539 prisbasbelopp.

Pågående arbete

Budgetpropositionen för 2026

I budgetpropositionen för 2026 redovisas flera insatser för att stärka och synliggöra arbetet med att förebygga och motverka ofrivillig ensamhet. Under 2025 har FHM, på uppdrag av regeringen, presenterat en nationell strategi för att motverka ensamhet – Tillsammans – för god gemenskap i hela befolkningen (S2023/01137). Strategin är den första av sitt slag i Sverige och har bidragit till att arbetet på området har fått stor synlighet. Myndigheten har också tilldelats medel för att genomföra strategin och fördela 49 miljoner kronor till det civila samhället för insatser som ytterligare ska stärka arbetet, i linje med den nationella strategin (S2025/00398). Under året har också regeringens företagsnätverk genomfört insatser för att synliggöra vikten av att motverka ensamhet och stärka gemenskapen i samhället.

Regeringen aviserar även 100 miljoner kronor per år 2026–2028 för bidrag och statsbidrag som syftar till att stärka och utveckla arbetet med att förebygga ohälsa och ofrivillig ensamhet bland äldre. Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner, regioner och andra berörda aktörer samt för bidrag till myndigheter för detta ändamål.

I december 2025 ställde sig socialutskottet bakom regeringens förslag till anslag för 2026 (bet. 2025/26:SoU1). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2025/26:114).

En konvention för äldre personers mänskliga rättigheter

I april 2025 beslutade FN:s människorättsråd att ta nästa steg mot att förverkliga en konvention om äldre personers mänskliga rättigheter. Rådet antog då enhälligt en resolution om att inleda ett formellt arbete för en äldreträtskonvention. Syftet med konventionen är att främja och skydda äldre personers mänskliga rättigheter (mrinstitutet.se).

Socialstyrelsens uppdrag att stödja och bidra till arbetet mot ensamhet

Enligt regleringsbrevet för 2026 får Socialstyrelsen betala ut 90 miljoner kronor till kommunerna för att stärka deras arbete med att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre personer genom hälsosamtal (S2025/02147 [delvis]). Socialstyrelsen ska ta fram anvisningar och får även ange villkor för användning av medlen. Socialstyrelsen ska stödja arbetet i kommunerna med hälsosamtal samt uppmuntra till innovativa arbetssätt och nya samarbeten med t.ex. civilsamhället och näringslivet. I uppdraget ingår att ta fram ett kunskapsstöd för hur kommunerna kan arbeta med hälsosamtalen. Därtill ska

myndigheten bistå FHM i arbetet mot ensamhet och i de insatser som FHM genomför inom ramen för den nationella strategin mot ensamhet. Socialstyrelsen ska senast den 30 juni 2027 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet.

Bidrag till civilsamhället för att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre

Socialstyrelsen fördelar statsbidrag till insatser som bidrar till att motverka ofrivillig ensamhet på uppdrag av regeringen. Statsbidraget regleras i förordningen (2019:474) om statsbidrag för insatser som bidrar till att motverka ofrivillig ensamhet. Syftet med statsbidraget är att förebygga och motverka ofrivillig ensamhet och isolering. Mottagare till statsbidraget är ideella föreningar, stiftelser utan vinstsyfte som inte är statliga eller kommunala och trosamfund och församlingar. Bidraget får användas till

- att anordna aktiviteter som bidrar till gemenskap och stimulans
- att skapa mötesplatser och kontaktytor mellan personer
- åtgärder som möjliggör att fler kan engagera sig ideellt eller delta i verksamheter som anordnas ideellt
- andra åtgärder som bidrar till att förebygga och bryta ofrivillig ensamhet och isolering.

Grupper som är prioriterade för bidraget är personer 62 år och äldre, unga 16–27 år, personer med psykisk ohälsa, personer med funktionsnedsättning och personer inom det sociala området (exempelvis missbruk, hemlöshet, arbetslöshet). För bidragsåret 2025 har Socialstyrelsen fördelat 98 miljoner kronor.

Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att fördela medel till civilsamhället för att förebygga och motverka ensamhet

Regeringen gav i februari 2025 ett uppdrag till FHM att utlysa och fördela 49 miljoner kronor som projektbidrag till civila samhällets organisationer för insatser som ska främja gemenskap och förebygga ofrivillig ensamhet (S2025/00398). Insatserna ska ta avstamp i FHM:s nationella strategi på området. I beslutet anför regeringen att det kan finnas ett stort behov av att stärka lokal samverkan mellan civilsamhällets organisationer i arbetet med att främja gemenskap och motverka ensamhet. Medlen till civila samhället får även finansiera samverkan mellan civilsamhällets organisationer samt mellan civila samhällets organisationer och aktörer och personer inom näringsliv och kommuner som vill göra ideella insatser inom ramen för sin verksamhet för att förebygga ensamhet.

Vidare ska myndigheten, i linje med strategin, bl.a. stärka arbetet med att förebygga och motverka ensamhet och stärka relationerna till relevanta aktörer på området. Inom ramen för uppdraget ska myndigheten bl.a. bedriva ett utåtriktat arbete, och höja kunskapen om ensamhet, dess konsekvenser och

åtgärder, t.ex. genom olika kommunikationsinsatser. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juni 2026.

Kommunernas avgifter enligt socialtjänstlagen

Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen kartlagt kommunernas avgifter för äldre- och funktionshinderomsorg enligt SoL. I rapporten Kommunernas avgifter enligt socialtjänstlagen – Kartläggning och analys konstaterar Socialstyrelsen att ingen kommun tillämpar en högre maxtaxa än vad som framgår av avgiftsbestämmelserna. Vad kommunerna väljer att inkludera i maxtaxan varierar mellan kommunerna, och det får konsekvenser för vad den enskilde får betala i avgift. Variationerna i hur mycket den enskilde får betala i landet beror framför allt på skillnader i

- hur mycket vård och omsorg som kommunerna erbjuder innan maxtaxan uppnås
- vilka insatser som kommunen inkluderar i maxtaxan
- vilka insatser som kommuner tillhandahåller avgiftsfritt
- vilka merkostnader som kommunerna väljer att ta hänsyn till i beräkningen av den enskildes avgiftsutrymme
- vilka avgifter som kommunerna tar ut för mat och hyra.

Socialstyrelsen granskade också samtliga kommuners webbplatser för att kartlägga avgifterna och fann att många kommuner informerar om avgifterna på ett tydligt sätt, men att informationen på vissa webbplatser var svår att hitta, svår att förstå och i flera fall ofullständig.

Nationell äldreombudsman

Ett antal kommuner i Sverige har inrättat egna lokala äldreombudsmän (bl.a. Stockholm stad, Uppsala, Göteborg och Surahammar). Äldreombudsmannen i Stockholms stad ska verka för att äldre personer i Stockholms stad har goda levnadsförhållanden samt på en stadsövergripande nivå bevaka äldres intressen och rättigheter inom stadens alla verksamhetsområden. Ombudsmannen ska inom sitt verksamhetsområde svara för information, rådgivning och omvärldsbevakning (KFS 2016:03).

I januari 2022 inrättade den finska regeringen myndigheten Äldreombudsmannen (Vanhusasiavaltuutettu), som har till uppgift att främja att de äldres intressen och rättigheter tillgodoses (vanhusasia.fi/sv/framsida).

SKR:s arbete med prognos och planering – särskilt boende

Många kommuner står inför att bygga nya boenden för äldre. SKR har bl.a. tagit fram ett webbaserat metodstöd för träffsäkra prognoser för särskilt boende för äldre, i syfte att stötta kommunerna i arbetet (skr.se).

Svar på skriftlig fråga

Den 12 februari 2025 besvarade statsrådet Anna Tenje (M) en skriftlig fråga om försäkringar för särskilt boende (fr. 2024/25:761). Statsrådet anförde följande i sitt svar:

Försäkringsskydd i äldreomsorgen är en bred fråga som kan involvera bland annat den som bedriver verksamheten, fastighetsägaren, entreprenörer som utför t.ex. reparationer i fastigheten eller den enskildes eventuella egna försäkringar. I allmänhet har försäkringar en viktig funktion och för de berörda är det värdefullt att det finns ett försäkringsskydd.

Äldreomsorgens verksamheter ska hålla god kvalitet och det är viktigt att de som mottar insatser inom äldreomsorgen ska känna trygghet. Det är kommunen som har det övergripande ansvaret för äldreomsorgen, där lokala behov och förutsättningar måste ligga till grund för bedömningen av hur försäkringsskyddet bör vara utformat. Den 23 januari beslutade regeringen propositionen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89). I propositionen föreslår regeringen att socialnämnden ska ansvara för att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom hela socialtjänstens verksamhet.

Regeringen kommer fortsätta att bevaka frågan om försäkringsskyddet på särskilda boenden.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om äldres rättigheter behandlades senast i betänkande 2022/23:SoU22 Äldreomsorg. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:79).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att FN:s människorättsråd enhälligt har antagit en resolution om att inleda ett formellt arbete för en konvention om äldre personers mänskliga rättigheter. Utskottet anser därmed att det inte finns någon anledning för riksdagen att vidta åtgärder med anledning av motionerna 2025/26:171 (V) yrkande 1 och 2025/26:3504 (MP) yrkande 1. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet konstaterar att arbetet för att motverka och förebygga ensamhet är en prioriterad fråga för regeringen som har vidtagit flera åtgärder på området. FHM har på uppdrag av regeringen presenterat en nationell strategi för att motverka ensamhet och Socialstyrelsen har bl.a. fått i uppdrag att betala ut medel till kommunerna för att stärka deras arbete med att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre personer genom hälsosamtal. I uppdraget ingår även att Socialstyrelsen ska bistå FHM i arbetet mot ensamhet och i de insatser som FHM genomför inom ramen för den nationella strategin mot ensamhet.

Vidare noterar utskottet att flera kommuner inrättat lokala äldreombudsmän som bl.a. ska bevaka äldres intressen och rättigheter. Utskottet konstaterar att SKR stöder kommunernas arbete med att ta fram träffsäkra prognoser för

särskilt boende för äldre. Utskottet noterar att Socialstyrelsen har kartlagt kommunernas avgifter för äldre- och funktionshinderomsorg enligt SoL. Socialstyrelsen fann att ingen kommun tillämpar en högre maxtaxa än vad som framgår av avgiftsbestämmelserna, men att avgifterna ändå kan skilja sig åt mellan kommunerna. Bland annat kan detta enligt Socialstyrelsen bero på skillnader i vilka insatser som kommunen inkluderar i maxtaxan och vilka insatser som kommunen tillhandahåller avgiftsfritt. Utskottet uppmärksammar även äldre- och socialförsäkringsministerns svar på den skriftliga frågan om försäkringar för särskilt boende. I svaret anför ministern bl.a. att regeringen kommer att fortsätta att bevaka frågan om försäkringsskyddet på särskilda boenden.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser utskottet inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motionerna 2025/26:171 (V) yrkandena 5 och 21–23, 2025/26:305 (SD), 2025/26:1070 (S), 2025/26:1299 (KD) yrkande 2, 2025/26:1536 (M) yrkande 1, 2025/26:2219 (M), 2025/26:2474 (M), 2025/26:3112 (KD) yrkande 3, 2025/26:3312 (MP), 2025/26:3470 (KD) yrkande 2, 2025/26:3504 (MP) yrkande 2, 2025/26:3544 (MP) yrkande 11, 2025/26:3758 (L) yrkandena 3 och 6 samt 2025/26:3792. Motionsyrkandena bör avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som har beretts i förenklad ordning eftersom de rör samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkandena 2022/23:SoU22, 2023/24:SoU20 och 2024/25:SoU21. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Äldreomsorgens organisation och funktion, punkt 1 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Karin Sundin (S), Mikael Dahlgvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 7 och

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 99 och 100 samt avslår motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 3 och 8,

2025/26:1207 av Ulrika Heindorff (M),

2025/26:1587 av Malin Danielsson och Cecilia Rönn (båda L),

2025/26:2072 av Kerstin Lundgren (C),

2025/26:2092 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 och

2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27.

Ställningstagande

Kvaliteten inom äldreomsorgen måste höjas. Samtidigt innebär den demografiska utvecklingen att behovet av äldreomsorg kommer att öka. Det kommer att ställa stora krav på finansiering, utbildning, arbetsmiljö och bättre regelverk. Enligt vår uppfattning bör förslagen i Utredningen om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner genomföras. Utredningens förslag till ny lag syftar till att stödja en äldreomsorg med likvärdigt god kvalitet och en äldreomsorg som utgår från individens förutsättningar, behov och delaktighet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till äldreomsorgslag.

Vi vill också framhålla att tillgången till medicinsk kompetens på äldreboenden och inom hemtjänsten måste förstärkas med läkare och sjuksköterskor dygnet runt. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder.

Slutligen bör regeringen återkomma med en plan för en hållbar finansiering av äldreomsorgen och den upprustning av den som krävs för kommande år.

2. Äldreomsorgens organisation och funktion, punkt 1 (V)

av Nadja Awad (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 3, 7 och 8 samt avslår motionerna

2025/26:1207 av Ulrika Heindorff (M),

2025/26:1587 av Malin Danielsson och Cecilia Rönn (båda L),

2025/26:2072 av Kerstin Lundgren (C),

2025/26:2092 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27 och

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 99 och 100.

Ställningstagande

Prognoser visar att äldre kommer att utgöra en större del av befolkningen i framtiden, och sannolikt kommer också gruppen äldre att bli mer heterogen än den är i dag. Det kommer, till följd av den invandring som har skett till Sverige och de växande klyftorna i samhället, att finnas större språkliga, kulturella och ekonomiska variationer mellan människor. Den här utvecklingen ställer krav på äldrepolitiken i stort, och äldreomsorgen i synnerhet. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om en äldrepolitisk strategi. Vidare bör regeringen återkomma med en plan för en hållbar finansiering av äldreomsorgen och den upprustning av den som krävs för kommande år.

Inom äldreomsorgen har det återkommande rapporterats om hur kriminella aktörer tjänar stora pengar på välfärden samtidigt som äldre far illa. Regeringen bör enligt min mening återkomma med förslag som innebär att äldreomsorg som drivs eller ägs av kriminella, direkt eller indirekt, omedelbart ska tas över i offentlig regi.

3. Äldreomsorgens organisation och funktion, punkt 1 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27 och
avslår motionerna
2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 3, 7 och 8,
2025/26:1207 av Ulrika Heindorff (M),
2025/26:1587 av Malin Danielsson och Cecilia Rönn (båda L),
2025/26:2072 av Kerstin Lundgren (C),
2025/26:2092 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 och
2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 99 och 100.

Ställningstagande

För många äldre är möjligheten att få hemtjänst i sin sommar- eller fritidsbostad av stort värde. Det stärker egenmakten och friheten. För att denna möjlighet ska bli långsiktigt hållbar anser jag att vistelsekommunen behöver få full kostnadstäckning från den äldres hemkommun. I annat fall riskerar vistelsekommunens ekonomi att urholkas och kommunens kärnuppgift drabbas. Regeringen bör därför utreda en ändring i socialtjänstlagen för att ge vistelsekommunen full kostnadsersättning från boendekommunen vid tillfällig hemtjänst.

4. Äldreomsorgens organisation och funktion, punkt 1 (MP)

av Nils Seye Larsen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 7 och 8 samt
2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 99 och
avslår motionerna
2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 3,
2025/26:1207 av Ulrika Heindorff (M),
2025/26:1587 av Malin Danielsson och Cecilia Rönn (båda L),
2025/26:2072 av Kerstin Lundgren (C),
2025/26:2092 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,
2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 27 och
2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 100.

Ställningstagande

Jag anser att förslagen i Utredningen om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner bör genomföras. Utredningens förslag till

ny lag syftar till att stödja en äldreomsorg med likvärdigt god kvalitet och en äldreomsorg som utgår från individens förutsättningar, behov och delaktighet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till äldreomsorgslag.

Vidare bör regeringen återkomma med en plan för en hållbar finansiering av äldreomsorgen och den upprustning av den som krävs för kommande år.

Inom äldreomsorgen har det återkommande rapporterats om hur kriminella aktörer tjänar stora pengar på välfärden samtidigt som äldre far illa. Regeringen bör enligt min mening återkomma med förslag som innebär att äldreomsorg som drivs eller ägs av kriminella, direkt eller indirekt, omedelbart ska tas över i offentlig regi.

5. Bemanning och kompetens, punkt 2 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Karin Sundin (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 20,

2025/26:1860 av Hanna Westerén (S),

2025/26:2292 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2025/26:2300 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 97 och 102 samt avslår motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 17, 19 och 26,

2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 5,

2025/26:2300 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkande 3,

2025/26:2374 av Markus Wiechel (SD),

2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 1 och

2025/26:3467 av Christian Carlsson (KD).

Ställningstagande

För att klara såväl kompetensförsörjningen som att höja kvaliteten inom äldreomsorgen kommer det under överskådlig tid att behövas insatser för att utbilda personal och anställa fler. Därför vill vi att Äldreomsorgslyftet ska permanentas och förstärkas. Personalen behöver ha tillgång till utbildning och rätt kompetens. Därför bör Äldreomsorgslyftet utvecklas och förlängas. En långsiktig satsning är nödvändig för kommunernas planering, för utbildningsanordnares dimensionering av resurser och för att medarbetarna

ska våga satsa på sin egen utveckling. Det behövs ytterligare kompetensutveckling inom området med en inriktning på funktionsvariationer.

Det finns dessutom ett tydligt samband mellan bemanning och kvalitet i äldreomsorgen. Med växande andel äldre i befolkningen är bemanningen inte bara en kvalitetsfråga – det är en fråga om respekt och värdighet. Kommunerna behöver ges ökade statsbidrag för att anställa fler i äldreomsorgen. Äldreomsorgens ekonomiska resurser behöver anpassas efter den demografiska utvecklingen. Utvecklingen kräver såväl kommunala investeringar som utökade statliga generella resurstillskott för att förbättra kompetensförsörjning och bemanning. Vi anser också att fler arbetsuppgifter kan knytas till den skyddade yrkestiteln undersköterska. Vidare behöver språkkunskaperna i äldreomsorgen förbättras. Inom ramen för Äldreomsorgslyftet bör därför även språkutbildningar och språkutveckling för befintlig personal erbjudas.

6. Bemanning och kompetens, punkt 2 (V)

av Nadja Awad (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 17, 19, 20 och 26 samt avslår motionerna

2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 5,

2025/26:1860 av Hanna Westerén (S),

2025/26:2292 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2025/26:2300 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkandena 1–3,

2025/26:2374 av Markus Wiechel (SD),

2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 1,

2025/26:3467 av Christian Carlsson (KD) och

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 97 och 102.

Ställningstagande

Chefer i äldreomsorgen har ansvar för dubbelt så många medarbetare som genomsnittet på arbetsmarknaden. Samlad forskning visar att arbetsgruppens storlek påverkar både de anställdas arbetsmiljö och kvaliteten på verksamheten. Jag anser att regeringen bör ta fram en strategi för att minska antalet anställda per chef inom äldreomsorgen. Vidare anser jag att vi behöver en objektiv lägesbild av situationen inom äldreomsorgen, med tillgängliga data över äldreomsorgens bemanning på enhetsnivå. Det skulle öka kunskaperna

om tjänsternas kvalitet genom att ge information om utfört arbete och bemanning. Personalen behöver ha tillgång till utbildning och rätt kompetens. Därför bör Äldreomsorgslyftet utvecklas och förlängas. En långsiktig satsning är nödvändig för kommunernas planering, för utbildningsanordnares dimensionering av resurser och för att medarbetarna ska våga satsa på sin egen utveckling.

Sväljsvårigheter och undernäring är vanliga och allvarliga problem bland äldre, som i många fall skulle kunna undvikas med rätt stöd från dietister och logopeder. Jag vill därför att regeringen ska återkomma med förslag om att stärka närvaron av dietister och logopeder på äldreboenden.

7. Arbetsmiljö och villkor, punkt 3 (V)

av Nadja Awad (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 10, 11 och 14–16 samt avslår motionerna

2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 4 och

2025/26:2355 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Äldreomsorgen behöver bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete, i enlighet med föreskrifter om social och organisatorisk arbetsmiljö. Genom att ställa tydliga och skarpa krav på att så sker kan oseriösa vinstdrivande aktörer motas bort från äldreomsorgen, samtidigt som arbetsmiljön förbättras inom äldreomsorgen. Regeringen bör återkomma med förslag på hur detta kan göras. Ett framträdande skäl till den bristande arbetsmiljön är minutstyrningen inom hemtjänsten. Denna bör ersättas med en tillitsbaserad styrning som bygger på arbetstagarnas kompetens och yrkeskunnande. Arbetstagarna ska få medverka vid planering och anpassning av arbetsinsatser.

Rätt till heltid behöver införas inom äldreomsorgen och andelen som har fasta anställningar behöver öka. Om den personal som arbetar deltid skulle öka arbetstiden med tre timmar i veckan skulle det motsvara drygt 8 000 årsarbetare. För att så ska kunna ske behöver planering och schemaläggning utformas så att det finns möjlighet till återhämtning. Enligt min mening innebär delade turer ett arbetsmiljöproblem som påverkar äldreomsorgens personal negativt och som bör avskaffas. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder.

8. En konvention om äldre människors mänskliga rättigheter, punkt 5 (S, V, C, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Karin Sundin (S), Mikael Dahlgvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Christofer Bergenblock (C), Nils Seye Larsen (MP) och Nadja Awad (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 1 och

2025/26:3504 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

I april 2025 tog FN:s människorättsråd ett viktigt steg genom att anta en resolution som uppmanar till fortsatt arbete med att ta fram en global äldrekonvention. Både införandet av en äldrekonvention och vägen dit är viktiga steg för att synliggöra situationen för äldre personer, exempelvis ålderism, diskriminering, brister i rätten till hälsa och delaktighet. Som nation med starka traditioner av att stå upp för mänskliga rättigheter och rättighetskonventioner anser vi att Sverige borde vara en ledande röst i detta arbete. Men så är tyvärr inte fallet när det gäller att stärka äldres rättigheter nationellt och internationellt genom en äldrekonvention. Vi uppmanar därför regeringen att verka för att Sverige aktivt deltar i framtagandet av en konvention om äldre personers mänskliga rättigheter.

9. Övriga frågor om rättigheter och trygghet för äldre, punkt 6 (V)

av Nadja Awad (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 5 och 21–23 samt

avslår motionerna

2025/26:305 av Eric Palmqvist (SD),

2025/26:1070 av Peder Björk m.fl. (S),
2025/26:1299 av Camilla Rinaldo Miller och Dan Hovskär (båda KD) yrkande 2,
2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 1,
2025/26:2219 av Sten Bergheden (M),
2025/26:2474 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M),
2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 3,
2025/26:3312 av Jacob Risberg (MP),
2025/26:3470 av Christian Carlsson (KD) yrkande 2,
2025/26:3504 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 2,
2025/26:3544 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 11,
2025/26:3758 av Lina Nordquist (L) yrkandena 3 och 6 samt
2025/26:3792 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

Ofrivillig ensamhet är något som drabbar allt fler äldre och som medför flera risker. Folkhälsomyndigheten har i strategin Tillsammans för god gemenskap i hela befolkningen – en nationell strategi mot ensamhet bl.a. föreslagit att de i samverkan med Socialstyrelsen bör få i uppdrag att genomföra strategin och ansvara för samordning, kunskapsstöd och uppföljning. Jag vill att regeringen återkommer med förslag utifrån rekommendationerna i strategin. Vidare anser jag att regeringen bör ta fram styrande riktlinjer för vad som ska ingå i äldreomsorgens maxtaxa.

Under 2024 fick närmare 12 procent av ansökningarna om att få flytta till särskilt boende avslag från kommunerna. Den grundläggande anledningen är att äldreomsorgen är kraftigt underfinansierad i relation till befintliga behov. Därför bör regeringen återkomma med förslag om att stärka äldres rätt till särskilt boende. Vidare har det framkommit att det saknas nationella riktlinjer för vilka försäkringar som en kommun bör teckna och att många äldre som bor i särskilt boende saknar fullgott försäkringsskydd. En myndighet bör få i uppdrag att ta fram riktlinjer.

10. Övriga frågor om rättigheter och trygghet för äldre, punkt 6 (MP)

av Nils Seye Larsen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3504 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 2 och

2025/26:3544 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 11 och avslår motionerna
2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 5 och 21–23,
2025/26:305 av Eric Palmqvist (SD),
2025/26:1070 av Peder Björk m.fl. (S),
2025/26:1299 av Camilla Rinaldo Miller och Dan Hovskär (båda KD) yrkande 2,
2025/26:1536 av Peter Ollén (M) yrkande 1,
2025/26:2219 av Sten Bergheden (M),
2025/26:2474 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M),
2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 3,
2025/26:3312 av Jacob Risberg (MP),
2025/26:3470 av Christian Carlsson (KD) yrkande 2,
2025/26:3758 av Lina Nordquist (L) yrkandena 3 och 6 samt
2025/26:3792 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

I Sverige finns tydliga brister när det gäller skyddet för äldres rättigheter. Jag anser att vi behöver en nationell äldreombudsman med uppgift att bevaka äldres rättigheter, ta emot klagomål och driva på utvecklingen i lagstiftning och praxis.

Ensamhet är inte bara en personlig angelägenhet utan ett samhällsproblem och hänger tydligt samman med ökad risk för depression, ångest och självmordstankar. Jag anser därför att regeringens strategi mot ofrivillig ensamhet bör innehålla satsningar för att motverka ofrivillig ensamhet genom fler mötesplatser och uppsökande verksamhet. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Sverige aktivt deltar i framtagandet av en konvention om äldre personers mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om en äldrepolitisk strategi och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en plan för en hållbar finansiering av äldreomsorgen och den upprustning av den som krävs för kommande år och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att äldreomsorg som drivs eller ägs av kriminella, direkt eller indirekt, omedelbart ska tas över i offentlig regi och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med tydliga och skarpa krav på att äldreomsorgen ska bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete, i enlighet med föreskrifter om social och organisatorisk arbetsmiljö, och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram en ny styrningsform för äldreomsorgen som utgår från tillit till arbetstagarnas kompetens och yrkeskunnande och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa LOV inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram en plan för att avskaffa delade turer och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer för hur planering och schemaläggning inom äldreomsorgen kan utformas

- så att det finns möjlighet till återhämtning med delaktighet från personalen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en strategi för att öka andelen heltidsanställda och fast anställda inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en strategi för att minska antalet anställda per chef inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram förslag på hur data om äldreomsorgens bemanning kan tillgängliggöras på enhetsnivå och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en tydlig och långsiktig satsning på Äldreomsorgslyftet och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram styrande riktlinjer för vad som ska ingå i äldreomsorgens maxtaxa och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka äldres rätt till särskilt boende och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utveckla nationella riktlinjer för vilka försäkringar som en kommun bör teckna för personer som bor i särskilt boende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka närvaron av dietister och logopeder på äldreboenden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:305 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att lagstifta om äldres rätt till utomhusvistelse och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:814 av Marie-Louise Hänel Sandström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att på olika sätt främja åtgärder som bryter ofrivillig ensamhet, t.ex. fler mötesplatser och bättre möjligheter till gemensamma måltider, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:823 av Catarina Deremar (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till bättre måltider för äldre och mer närproducerade livsmedel i den offentliga maten genom ett måltidslyft och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1062 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om språkrav och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1070 av Peder Björk m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningarna för vården och omsorgen för äldre personer som har nedsatt beslutsförmåga eller utgör en fara för andra bör utredas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1207 av Ulrika Heindorff (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för den nationella strategin för kognitiva sjukdomar och de satsningar som föreslås i budgetpropositionen för 2026 se över möjligheten att analysera behovet av ytterligare insatser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1299 av Camilla Rinaldo Miller och Dan Hovskär (båda KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra obligatorisk kontroll av belastningsregistret vid nyanställning och vid väsentliga tjänsteförändringar i vård- och omsorgsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt lägga fram förslag till lagändring om att intimnära vård i äldreomsorgen ska utföras med beaktande av omsorgstagarens kön eller, om detta inte är möjligt, ske med dubbelbemanning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1446 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa krav på att begära utdrag ur belastningsregistret vid anställning inom äldreomsorgen samt stöd- och omsorgsverksamhet, inklusive arbete med personer med funktionsvariationer, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1467 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatoriska kontroller i belastningsregistret vid anställning av personal inom LSS och äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1536 av Peter Ollén (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten till utevistelse för äldre och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att uppmuntra till utbildning av politiker för att förbättra arbetsmiljön för de som arbetar i äldreomsorgen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att uppmuntra fler kommuner att ta del av den koppling mellan verksamhet och forskning som bedrivs i Göteborg och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1587 av Malin Danielsson och Cecilia Rönn (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja ambitionsnivån i äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1656 av Ludvig Ceimertz (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på utdrag ur belastningsregistret vid anställning inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1860 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över behovet av kompetensutveckling i äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsvariation och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2072 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för stärkt kvalitet i äldreomsorgen, inklusive en kampanj mot ålderism inom SJ och staten, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2092 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att kommuner inte ska kunna införa enbart vegetariska matsedlar inom äldreomsorgen utan att det alltid ska finnas andra alternativ på matsedeln och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2168 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för äldre att välja god och näringsrik mat inom ramen för äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kommunerna kan stimuleras så att fler av dem öppnar upp för olika matleverantörer i hemtjänsten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2185 av Johanna Rantsi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga kontroll i belastningsregistret för dem som arbetar med äldre personer i särskilt utsatt ställning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2200 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ta fram ett språktest för att säkerställa att medarbetare i omsorg och äldreomsorg har tillräckligt goda kunskaper i svenska för att på ett tryggt och rättssäkert sätt kunna vara en del i verksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2206 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över statusen för försäkringsskyddet på särskilda boenden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2215 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa krav på registerutdrag med fokus på stöld och sexualbrott från polis för arbete i äldreomsorg och hemtjänst och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2219 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka rättigheterna till utevistelse på äldreboenden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2220 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka äldres rätt att få bo på särskilda boenden i sin hemkommun och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2292 av Linnéa Wickman m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av stärkt lagstiftning om bemanning i äldreomsorgen och en plan för långsiktigt hållbar kompetensförsörjning som säkrar goda levnadsförhållanden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2300 av Zara Leghissa m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta ett initiativ till ett långsiktigt bemanningslyft inom äldreomsorgen där resurser för fler anställda säkras över tid och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska ges ökade statsbidrag för att anställa fler i äldreomsorgen, särskilt kommuner med stora demografiska utmaningar, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella riktlinjer för bemanning inom äldreomsorgen bör utredas i syfte att garantera jämlikhet och kvalitet i vården och omsorgen oavsett bostadsort och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2355 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att sprida goda exempel på framgångsrika arbetsmetoder inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2362 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheterna till en översyn av avgifterna inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över villkoren avseende bostadstillägg och avgifter inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att i högre grad ta hänsyn till pensionärernas ekonomiska situation vid hanteringen av avgifter i äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en genomgång av hyresnivåerna inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2374 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt personalregister för äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2474 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att ge Socialstyrelsen ett uppdrag i enlighet med motionen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3049 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en professionalisering av den geriatriska kompetensen i regionerna samt i den kommunala äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till krav på en miniminivå avseende vissa kunskaper för att få arbeta med patienter och brukare inom den geriatriska vården i regionerna samt kommunal äldreomsorg och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av en central samordning av rätt kompetens i all geriatrisk vård och omsorg och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en nationell äldreombudsman och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en översyn av kosten inom den offentliga äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till ett nationellt bidrag för broddar till seniorer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3092 av Magnus Berntsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt vaccinationsprogram för äldre och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3112 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på att hemtjänstpersonal ska behärska svenska språket så att vård och instruktioner förstås och äldre får trygg social kontakt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all hemtjänstpersonal ska kontrolleras i belastningsregistret före anställning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att äldre ska ha rätt att välja vårdare av samma kön i intima vårdsituationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka Äldreomsorgslyftet till att även innefatta ett obligatoriskt utbildningsprogram för chefer inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda hur valfriheten för äldre avseende boende och hemtjänst kan förbättras genom författningsändringar och andra åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en äldreboendegaranti som innebär rätt att flytta in på ett trygghetsboende utan biståndsprövning fr.o.m. 85 års ålder och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen genom att det hos kommunen ska finnas fasta sjuksköterskor knutna till alla äldreboenden och genom att det hos regionen ska finnas tillgång till fast läkare för de boende samt en medicinskt ansvarig läkare (MAL) och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt äldrehälsovårdsprogram som innehåller hälsosamtal, vaccinationsprogram och screening och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en ändring i socialtjänstlagen i syfte att ge vistelsekommunen full kostnadsersättning från boendekommunen vid tillfällig hemtjänst och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3187 av Martina Johansson m.fl. (C):

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare reglering av kommunernas ansvar för pensionärernas levnadsstandard och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av äldres kostnader och ersättningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3214 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ställa ännu tydligare krav på språktest före anställning för personal inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3220 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge kommunerna rätt att anställa läkare för att säkerställa en trygg och säker vård i hela kedjan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3312 av Jacob Risberg (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till sjukvården att med regelbundenhet testa äldres hörsel för att minska risken för demens och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3467 av Christian Carlsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om språkrkrav inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3470 av Christian Carlsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad registerkontroll och ett nationellt misstankeregister inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som vårdas inom äldreomsorgen ska kunna välja om man vill vårdas av en man eller kvinna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3504 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att se till att Sverige tar en ledande roll i FN:s arbete med att ta fram en äldrekonvention och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att inrätta en nationell äldreombudsman och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3544 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningar för att motverka ofrivillig ensamhet genom fler mötesplatser och uppsökande verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera ett nationellt äldreomsorgsprogram och tillkännager detta för regeringen.
94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undernäring bland äldre och tillkännager detta för regeringen.
95. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om framtidens äldreomsorg och tillkännager detta för regeringen.
96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anställda inom äldreomsorgen bör ges goda förutsättningar till bra arbetsmiljö och villkor och tillkännager detta för regeringen.
97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om permanentat och förstärkt äldreomsorgslyft och tillkännager detta för regeringen.
99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslagen från Utredningen om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner och tillkännager detta för regeringen.
100. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgången till medicinsk kompetens på äldreboenden och inom hemtjänsten måste förstärkas med läkare och sjuksköterskor dygnet runt och tillkännager detta för regeringen.
102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att yrkestiteln för undersköterska fortsatt bör skyddas och kompetens kopplas till ansvar samt att språkkunskaper bör förbättras och tillkännager detta för regeringen.
103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om språkrav och språkträning i äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
104. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fortsatta satsningar vad gäller information till all personal inom äldreomsorgen vad gäller grundläggande vårdhygien och tillkännager detta för regeringen.
105. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om kommunernas avgifter för äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
106. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att välfärdsteknik bör införas brett och rättssäkert som ett komplement till personalen och att staten bör stödja kommunerna för att undanröja juridiska hinder och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3758 av Lina Nordquist (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för frivilligorganisationer och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sociala behov behöver väga tungt i kommuners biståndsbedömning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3792 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till ett pilotprojekt, som sedan kan ligga till grund för en nationell strategi, där en speciellt utformad hälsokontroll erbjuds seniorer i syfte att finna avvikelser och tidigt hitta och därmed förhindra sjukdomsfall och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklat		
2025/26:171	Nadja Awad m.fl. (V)	12
2025/26:814	Marie-Louise Hänel Sandström (M)	
2025/26:823	Catarina Deremar (C)	
2025/26:1062	Lawen Redar (S)	
2025/26:2168	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2025/26:2185	Johanna Rantsi (M)	1
2025/26:2200	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:2206	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2220	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2362	Sten Bergheden (M)	1–4
2025/26:3049	Markus Wiechel (SD)	1–3 och 5–7
2025/26:3092	Magnus Berntsson (KD)	
2025/26:3179	Christofer Bergenblock m.fl. (C)	18, 20–22 och 25
2025/26:3187	Martina Johansson m.fl. (C)	51 och 52
2025/26:3214	Sten Bergheden (M)	
2025/26:3220	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:3645	Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)	93–96 och 103–106